

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 420/2010-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. mája 2011 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika o prijatej sťažnosti L. P., P., zastúpeného advokátom JUDr. M. K., Advokátska kancelária, P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. PN-2 T 145/2002 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 2 T/145/02) takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo L. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. PN-2T 145/2002 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 2 T/145/02) p o r u š e n é b o l o .

2. L. P. priznáva finančné zadostučinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Trnava je povinný L. P. uhradiť trovy konania v sume 254,88 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. K., Advokátska kancelária, P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 420/2010-15 z 9. novembra 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť L. P., P. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. PN-2T 145/2002 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 2 T/145/02).

Z obsahu podanej sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že na sťažovateľa bola v rámci trestného konania „19. augusta 2002“ podaná obžaloba pre trestný čin neodvedenia dane a poistného podľa § 148a ods. 1 a 2 písm. a) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“). V roku 2004 bol vo veci okresným súdom vyhlásený rozsudok, ktorý bol v tom istom roku nadriadeným súdom zrušený a vec bola prvostupňovému súdu vrátená na nové prejednanie a rozhodnutie. Podľa vyjadrenia sťažovateľa trestné konanie prebieha „už 10 rokov“ a vzhľadom na to sa sťažovateľ

domnieva, že v predmetnom konaní došlo k porušeniu jeho základného práva zaručeného ústavou a práva zaručeného dohovorom.

Odvolávajúc sa na uvedené skutočnosti sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby rozhodol, že postupom „*súdov*“ v konaní vedenom pod sp. zn. „*2T/145/02*“ bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a žiadal, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 20 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril okresný súd prostredníctvom svojho podpredsedu.

Podpredseda okresného súdu vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 4. januára 2011 okrem iného uviedol, že trestné konanie vo veci sťažovateľa bolo právoplatne skončené 7. októbra 2010, a to oslobodením sťažovateľa spod obžaloby. Podpredseda okresného súdu zároveň vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci sťažnosti.

Vo vyjadrení bolo poukázané na skutkovú a právnu zložitosť veci danú charakterom právnej kvalifikácie skutku, ktorá si ako taká vyžadovala náročnejšie dokazovanie preskúmaním množstva listinných dôkazov, ako aj pribratím kvalifikovaných znalcov, ktorí na základe doplňujúcich dôkazov predložených sťažovateľom museli vypracovať aj „*dodatky k znaleckým posudkom*“ a vyjadrenie tiež obsahovalo podrobný chronologický prehľad vykonaných procesných úkonov.

Podľa názoru podpredsedu okresného súdu zbytočné prietahy boli spôsobené sťažovateľom, pričom v tejto súvislosti okresný súd uviedol: „*Podľa názoru súdu boli spôsobené nasledujúce prietahy sťažovateľov: hlavné pojednávania, ktoré museli byť odročené pre neprítomnosť obhajkyne obžalovaného v dňoch 27.08.2002, 12.09.2002, 24.09.2002, 21.11.2002, 18.03.2003. Ďalej zo strany obhajoby neboli v súdom určenej lehote predložené požadované doklady. Obhajkyňa musela byť vyzývaná, aby súdu doklady predložila od 13.05.2003 do 02.06.2003. Hlavné pojednávanie z 23.10.2003 bolo odročené pre neprítomnosť obhajkyne, pojednávame zo 17.11.2003 muselo byť odročené, pretože*

obžalovaný zmenil advokáta. Dňa 12.02.2004 aj dňa 09.03.2004 bolo pojednávanie odročené pre neprítomnosť advokáta. 14.02.2005 pojednávanie bolo odročené pre neprítomnosť obhajcu. Na hlavnom pojednávaní 14.03.2005 zo strany obhajcu boli dodatočne navrhnuté ďalšie dôkazy, keď 3 firmy mali predložiť účtovné doklady. Od 21.07.2005 až po 23.12.2005 firma K., v ktorej bol obžalovaný konateľom, neposkytla súčinnosť znalkyni, keď znalkyňa, a potom aj súd, žiadali od firmy, aby zaslala znalkyni požadované doklady. Dňa 21.08.2007 obhajca obžalovaného oznámil, že ukončuje advokátsku činnosť. Dňa 30.10.20087 verejné zasadnutie odročené pre neprítomnosť obžalovaného, 13.11.2008 obhajca obžalovaného má doložiť ďalšie účtovné doklady.“

Na tomto mieste podpredseda okresného súdu dodal, že „Zo strany súdu neboli objektívne spôsobená prieťahy, pretože súd vždy iba reagoval na vzniknutú situáciu, keď obžalovaný prostredníctvom obhajoby dodatočne neustále navrhoval vykonanie ďalších a ďalších dôkazov. Keďže sa jednalo o odborné záležitosti, vždy sa museli k predloženým dokladom vyjadrovať znalci.“

Napokon bolo vo vyjadrení poukázané na osobitnú okolnosť, ktorá podľa názoru okresného súdu negatívne ovplyvnila plynulosť konania, a síce, „že v priebehu vybavovania tejto veci došlo 01.01.2005 k zrušeniu Okresného súdu Piešťany a potom znovu od 01.01.2009 k znovu vytvoreniu Okresného súdu v Piešťanoch, keď sudkyňa, ktorá mala túto vec pridelenú, odišla pracovať na novo vytvorený Okresný súd do Piešťany. Vec mali postupne pridelenú celkom 4 sudcovia, čo u ďalších 3 sudcov viedlo k tomu, že vzhľadom na rozsiahly spisový materiál tento museli v príslušných časových limitoch znovu naštudovať, znovu museli žiadať napríklad o súhlas so zmenou v zložení senátu a pod., na vzniknutú situáciu museli reagovať, čo sa odrazilo aj v tej skutočnosti, že každý takýto úkon vyžadoval na vybavenie určitú dobu. Napriek uvedenému však neboli zistené subjektívne zavinené prieťahy.“

Právny zástupca sťažovateľa k vyjadreniu okresného súdu zaujal stanovisko, v ktorom predostrel túto argumentáciu: „Je pravdou, že v trestnom konaní obvinený L. P. predkladal na svoju obhajobu dôkazy, ktoré nakoniec viedli k jeho oslobodeniu spod obžaloby. Povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní je zadovážiť dôkazy svedčiace jak proti obvinenému, tak dôkazy svedčiace v jeho prospech. Polícia aj prokuratúra sa

jednostranne zamerali na vyprodukovanie dôkazov len v neprospech obvineného, čo muselo byť po tom pracne odstraňované až v priebehu súdneho procesu. Od samého začiatku trestného stíhania bolo jednoznačné, že L. P. ako konateľ nebol zodpovedný za ekonomickú a finančnú agendu firmy a prokuratúra v pôvodne vyčíslenej dlžnej sume za neodvedené poistné do sociálnej a zdravotnej poisťovne chybné započítala aj neodvedené sumy zamestnávateľa. Vykonaným dokazovaním po tom došlo k prehodnocovaniu týchto súm, čo viedlo aj ku zmenám právnej kvalifikácie skutku a v konečnom dôsledku bolo preukázané, že zameškané úhrady boli zaplatené. Ak by tieto skutočnosti bolo dôsledne preverovali už OČTK v prípravnom konaní, nemuselo vôbec dôjsť k podaniu obžaloby. Nie je teda možné odôvodňovať dĺžku súdneho procesu predkladaním dôkazov zo strany obvineného.

Tiež poukazovanie OS Trnava na zmeny v organizácii súdnictva a s tým súvisiace viaceré zmeny zákonného sudcu nemôže byť dôvodom na neprimeranú dĺžku súdneho konania a na porušovanie práv zakotvených v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

Ústavnému súdu právny zástupca súčasne oznámil, že sťažovateľ súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Z obsahu súdneho spisu a vyjadrení účastníkov konania ústavný súd zistil tieto pre rozhodnutie relevantné skutočnosti týkajúce sa priebehu konania:

Okresný súd Piešťany vykonal 12. septembra 2002 pojednávanie, na ktoré sa nedostavili sťažovateľ a jeho obhajca z dôvodu pracovných povinností sťažovateľa, ktorí zároveň požiadali o odročenie pojednávania. Neúčast' na pojednávaní ospravedlnil aj jeden zo svedkov. Na pojednávanie, ktoré bolo odročené na 24. september 2002, sa opätovne sťažovateľ a jeho obhajca nedostavili. Sťažovateľ svoju neprítomnosť neospravedlnil. Obhajca upovedomil okresný súd, že sa pojednávania nemôže zúčastniť, pričom dôvody nešpecifikoval. Na pojednávanie sa nedostavili aj niektorí z predvolaných svedkov. Pojednávanie bolo odročené na 15. október 2002.

Okresný súd Piešťany vykonal 21. novembra 2002 pojednávanie, na ktoré sa nedostavili sťažovateľ a jeho obhajca. Jeden z predvolaných svedkov ospravedlnil svoju neprítomnosť práceneschopnosťou a z tohto dôvodu bolo pojednávanie odročené na neurčito v závislosti od schopnosti daného svedka zúčastniť sa budúceho pojednávania.

Na základe získania lekárskeho stanoviska o schopnosti uvedeného svedka zúčastniť sa pojednávania určil Okresný súd Piešťany termín pojednávania na 18. marec 2003. Obhajca sťažovateľa 13. marca 2003 ospravedlnil svoju neprítomnosť na určenom termíne pojednávania z dôvodu, „že sa bude nachádzať mimo územia Slovenskej republiky“, a súčasne požiadal o odročenie pojednávania. Dňa 13. marca 2003 ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní aj uvedený svedok zo zdravotných dôvodov, no bez dodatočného predloženia relevantného potvrdenia. Okresný súd Piešťany vykonal 18. marca 2003 pojednávanie, na ktoré sa sťažovateľ nedostavil. Pojednávanie bolo odročené na 24. apríl 2003 pre účely predvolania sťažovateľa, svedka a znalca.

Dňa 23. apríla 2003 predvolaný svedok opätovne ospravedlnil svoju neúčast' na určenom termíne pojednávania zdravotnými dôvodmi, no bez dodatočného predloženia relevantného potvrdenia. Okresný súd Piešťany uskutočnil 24. apríla 2003 pojednávanie, ktoré z dôvodu neprítomnosti predvolaného svedka a znalca odročil na 13. máj 2003 s upovedomením, že svedok bude predvedený políciou.

Okresný súd Piešťany uskutočnil 13. mája 2003 pojednávanie, na ktorom bol vypočutý svedok a znalec a pojednávanie bolo odročené na neurčito pre účely predloženia podkladov zo strany sťažovateľa a následného doplnenia znaleckého posudku. Sťažovateľ predložil stanovisko týkajúce sa doplnenia znaleckého posudku 2. júna 2003.

Obhajca sťažovateľa 22. októbra 2003 ospravedlnil svoju neúčast' na termíne pojednávania určenom na 23. október 2003 z dôvodu kolízie pojednávaní a tiež z dôvodu, že nebola zachovaná lehota oznámenia termínu pojednávania aspoň 5 pracovných dní pred jeho konaním, pretože predvolanie mu bolo doručené až 22. októbra 2003.

Okresný súd Piešťany uskutočnil 23. októbra 2003 pojednávanie, ktorého sa sťažovateľ a jeho obhajca nezúčastnili. Pojednávanie bolo odročené na neurčito pre účely výzvy znalca na predloženie doplnenia znaleckého posudku. Doplnok k znaleckého posudku bol predložený 13. novembra 2003.

Dňa 25. novembra 2003 ospravedlnil sťažovateľ svoju neúčast' na pojednávaní určenom na 27. november 2003 z pracovných dôvodov. Okresný súd Piešťany uskutočnil 27. novembra 2003 pojednávanie, ktoré bolo odročené na 16. december 2003.

Obhajca sťažovateľa ospravedlnil svoju neprítomnosť na pojednávaní určenom na 9. marec 2004 zo zdravotných dôvodov.

Okresný súd Piešťany prijal na pojednávaní konanom 6. apríla 2004 rozsudok, ktorým uznal sťažovateľa vinným a uložil mu trest odňatia slobody s podmieneným odkladom. Sťažovateľ podal proti rozsudku 10. mája 2004 odvolanie.

Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 5 To 56/04 z 2. novembra 2004 predmetný rozsudok zrušil a vrátil vec Okresnému súdu Piešťany na nové prerokovanie a rozhodnutie. V odôvodnení svojho rozhodnutia krajský súd poukázal na chyby rozsudku spočívajúce v tom, že sa Okresný súd Piešťany nevyrovnal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie, v dôsledku čoho vznikli pochybnosti o správnosti skutkových zistení. Okresnému súdu Piešťany nariadil odvolací súd vykonanie ním vymedzených úkonov pre účely doplnenia dokazovania.

V rámci vykonanej reorganizácie od 1. januára 2005 konal vo veci okresný súd pod sp. zn. PN-2T/145/2002, keď prešiel výkon súdnictva vo veci sťažovateľa na okresný súd na základe zmeny zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 371/2004 Z. z.“).

Dňa 14. februára 2005 sa ospravedlnil obhajca sťažovateľa, že sa nemôže dostaviť na pojednávanie z náhlych objektívnych dôvodov daných nepriaznivou poveternostnou situáciou. Pojednávanie okresný súd z dôvodu neprítomnosti znalca a svedkov odročil na 28. február 2005.

Okresný súd 12. januára 2006 vyzval znalca na predloženie doplnenia znaleckého posudku. Výzvu zopakoval 22. marca 2006. Následne 1. júna 2006 telefonicky okresný súd zistil, že znalec už nevykonáva znaleckú činnosť, pričom ho vyzval, aby predložil doklady týkajúce sa uvedenej skutočnosti. Okresný súd vyzval opätovne 4. októbra 2006 znalca na predloženie doplnenia znaleckého posudku.

Okresný súd 8. novembra 2006 prijal uznesenie o ustanovení nového znalca. Ustanovený znalec 5. januára 2007 požiadal o poskytnutie spisového materiálu, pričom

žiadosť zopakoval 29. marca 2007. Znalec prevzal spisový materiál 13. apríla 2007 a 5. júna 2007 požiadal o predloženie ďalších relevantných podkladov.

Znalec predložil doplnenie znaleckého posudku 11. júla 2007.

Okresný súd uskutočnil 23. augusta 2007 pojednávanie, ktoré z dôvodu potreby zvolenia nového obhajcu sťažovateľom (vzhľadom na nutnú obhajobu vo veci) odročil na 2. október 2007. Sťažovateľ predložil plnú moc udelenú novému obhajcovi 27. augusta 2007.

Okresný súd na pojednávaní konanom 2. októbra 2007 prijal rozsudok, ktorým uznal sťažovateľa vinným a uložil mu trest odňatia slobody s podmieneným odkladom. Sťažovateľ podal 5. novembra 2007 proti rozsudku odvolanie. Krajský súd uznesením sp. zn. 5 To/134/2007 z 10. februára 2009 prvostupňový rozsudok zrušil a vrátil vec okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie. K dôvodu zrušenia rozsudku odvolací súd uviedol, že „*okresný súd vo veci rozhodol predčasne*“, pretože nevykonal niektoré relevantné dôkazy. Odvolací súd nariadil okresnému súdu v naznačenom rozsahu dokazovanie doplniť.

Spisový materiál bol okresnému súdu vrátený 6. marca 2009. Okresný súd doručil uznesenie odvolacieho súdu sťažovateľovi v auguste 2009 a požiadal znalca o predloženie vyjadrenia. Predmetné vyjadrenie predložil znalec v uvedenom mesiaci.

Svoje stanovisko k vyjadreniu znalca predložil sťažovateľ 21. septembra 2009.

Okresný súd uskutočnil 28. januára 2010 pojednávanie, na ktorom bol vypočutý sťažovateľ, znalec a ktoré bolo odročené na 30. marec 2010 pre účely vypočutia svedkov a znalcov.

Okresný súd 17. septembra 2010 vydal rozsudok o oslobodení sťažovateľa spod obžaloby, ktorý nadobudol právoplatnosť 7. októbra 2010.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov, ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 253/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni uvedený stav právnej neistoty.

Táto povinnosť súdu a sudcu je zakotvená v ustanovení § 203 ods. 2 trestnoprocesného kódexu aplikovaného v trestnej veci sťažovateľa, ktoré ukladá súdu povinnosť prejednávať vec čo najúčinnším spôsobom smerujúcim k objasneniu veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Predmetom posúdenia zo strany ústavného súdu je trestné stíhanie vedené pre skutok kvalifikovaný ako trestný čin neodvedenia dane a poistného podľa § 148a ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona, kde nemožno konštatovať právnu zložitosť trestnej veci, pretože právne posúdenie skutku je súčasťou štandardnej rozhodovacej činnosti súdov.

Z obsahu súdneho spisu však ústavný súd zistil okolnosti opodstatňujúce zložitosť prerokúvanej veci po skutkovej stránke. Táto bola daná potrebou dodatočného zabezpečenia väčšieho rozsahu listinných podkladov vzhľadom na šírku skúmaného skutkového obdobia, ako aj potrebou následného dokazovania prostredníctvom pribratých znalcov. Rozhodne však táto skutočnosť nemôže ospravedlniť obdobia nečinnosti a predovšetkým nesústreďenej a neefektívnej činnosti konajúcich súdov, ktoré boli ústavným súdom zistené pri preskúmaní ich postupu (bod 3).

2. V súvislosti s druhým kritériom ústavný súd konštatuje, že v správaní sťažovateľa sa vyskytli okolnosti, ktoré v určitej miere negatívne ovplyvnili rýchlosť a plynulosť konania.

Za prejav pasivity sťažovateľa v konaní treba považovať neprítomnosť sťažovateľa a jeho obhajcu na pojednávaniach konaných 12. septembra 2002, 24. septembra 2002, 18. marca 2003, 27. novembra 2003 a 9. marca 2004 (v danom prípade iba u obhajcu z objektívnych dôvodov), ktorá bola jedným z dôvodov na odročenie hlavného pojednávania. Ďalšou okolnosťou týkajúcou sa správania sťažovateľa, ktorá sa premietla do zbytočných prietahov v konaní, bola absencia právneho zastúpenia sťažovateľa na hlavnom pojednávaní konanom 23. augusta 2007. Jej dôvodom bolo predchádzajúce ukončenie zastúpenia zo strany obhajcu oznámené okresnému súdu tesne pred hlavným pojednávaním 21. augusta 2007. Sťažovateľ si nového obhajcu nezvolil a vzhľadom na skutočnosť nutnej obhajoby táto situácia zapríčinená sťažovateľom bola dôvodom odročenia hlavného pojednávania.

Napokon na vrub sťažovateľovi treba pripísať aj jeho pasivitu v súvislosti s výzvou súdu na predloženie relevantných podkladov adresovanou mu na pojednávaní konanom 13. mája 2003, kde určenú lehotu na jej splnenie nedodržel.

Tieto negatívne okolnosti týkajúce sa správania sťažovateľa ako účastníka konania zohľadnil ústavný súd pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadosťučinenia.

Na tomto mieste sa ústavný súd vysporiadal aj s argumentáciou okresného súdu týkajúcou sa správania sťažovateľa ako účastníka konania.

Okresný súd vo svojom stanovisku uviedol, že obhajca sťažovateľa sa okrem iných nezúčastnil termínu pojednávania konaného 27. augusta 2002, 17. novembra 2003 a 12. februára 2004. Ústavný súd preskúmaním súvisiaceho spisového materiálu zistil, že v uvedené dni termíny pojednávania nariadené neboli, a preto kvalifikoval predstretú argumentáciu okresného súdu ako neopodstatnenú.

Rovnako neopodstatnenou je aj námietka okresného súdu o nutnosti odročenia pojednávania konaného 21. novembra 2002 z dôvodu neúčasti obhajcu sťažovateľa. Ústavný súd preskúmaním príslušnej časti spisu zistil, že relevantným dôvodom odročenia pojednávania bola neprítomnosť predvolaného svedka.

Ústavný súd neakceptoval ani námietku okresného súdu, podľa ktorej bola príčinou odročenia hlavného pojednávania konaného 23. októbra 2003 neprítomnosť obhajcu sťažovateľa. Ústavný súd konštatuje, že argumentácia okresného súdu neobstojí, pretože neúčasť a žiadosť obhajcu sťažovateľa o odročenie pojednávania bola opodstatnená pre nedodržanie lehoty na doručenie predvolania na pojednávanie zo strany Okresného súdu Piešťany.

Ústavný súd ďalej zistil, že ani okresným súdom namietanú neúčasť obhajcu sťažovateľa na pojednávaní konanom 14. februára 2005 nemožno pripísať na vrub sťažovateľovi, pretože táto neúčasť bola spôsobená náhlymi objektívnymi dôvodmi (nepriaznivá poveternostná situácia).

Predovšetkým však vo vzťahu k vyjadreniu okresného súdu, v ktorom tento pripisuje zodpovednosť za predĺženie posudzovaného konania dodatočnej dôkaznej aktivity sťažovateľa ako obžalovaného, ústavný súd zdôrazňuje, že takáto argumentácia od počiatku neobstojí. Trestné konanie v porovnaní s konaním civilným je ovládané tzv. vyšetrovacou zásadou dominujúcou procesu v štádiu dokazovania, podľa ktorej nesie procesnú zodpovednosť za čo najúplnejšie zistenie skutkového stavu konajúci súd majúci povinnosť vykonať aj iné ako navrhované dôkazy potrebné na jeho zistenie.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného ústavou a jeho práva zaručeného dohovorom, bol postup konajúcich súdov.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že k 1. januáru 2005 prešiel výkon súdnictva vo veci sťažovateľa z Okresného súdu Piešťany na okresný súd. Z uvedeného dôvodu v predmetnej veci ako účastník konania o sťažnosti sťažovateľa nesie okresný súd v zmysle ustanovení § 15 ods. 2 zákona č. 371/2004 Z. z. prípadnú zodpovednosť za porušenie označených práv sťažovateľa aj za obdobie, v ktorom vo veci konal Okresný súd Piešťany.

Pri preskúmaní ich postupu v predmetnom konaní ústavný súd zistil kratšie obdobia nečinnosti, keď okresný súd nekonal bez toho, aby mu v tom bránila zákonná prekážka.

V prvom rade ide o obdobie nečinnosti v rozsahu 5 mesiacov týkajúcej sa doručovania rozhodnutia účastníkom konania, a to počnúc 6. marcom 2009, keď bol okresnému súdu doručený súdny spis po rozhodnutí odvolacieho súdu o opravnom prostriedku, do augusta 2009, v priebehu ktorého okresný súd doručil toto rozhodnutie účastníkom konania.

K narušeniu plynulosti konania došlo aj v období od 21. septembra 2009, keď sťažovateľ predložil okresnému súdu stanovisko k vyjadreniu znalca, do 28. januára 2010, keď okresný súd vykonal hlavné pojednávanie. Vzhľadom na dovedajšiu dobu trestného konania súdneho, ktoré začalo už v roku 2002, je ústavný súd toho názoru, že okresný súd určil termín hlavného pojednávania s neprimeraným časovým odstupom, a to aj po zohľadnení väčšej časovej rezervy potrebnej na doručovanie zásielok s predvolaním na hlavné pojednávanie. Ústavný súd konštatuje, že za uvedených okolností treba za nečinnosť v predmetnom úseku považovať časové obdobie zodpovedajúce približne 3 mesiacom.

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre zdôrazňuje, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak

činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

Ústavný súd považuje za neefektívnu činnosť postup Okresného súdu Piešťany, keď tento po odročení pojednávania konaného 21. novembra 2002 z dôvodu neprítomnosti svedka ospravedlnenej jeho práceneschopnosťou a po následnom zabezpečení lekárskeho stanoviska o jeho schopnosti zúčastniť sa pojednávania neprijal včas opatrenia, aby sa zabránilo sťažovaniu postupu konania zo strany tohto svedka (opatrenia poskytované ustanoveniami § 66 a § 98 vtedy účinného trestnoprocesného kódexu). Uvedený svedok opakovane ospravedlnil svoju neprítomnosť na pojednávaní konanom 21. novembra 2002, 18. marca 2003 a 24. apríla 2003 zdravotnými dôvodmi, no bez dodatočného predloženia relevantného potvrdenia, pričom konajúci súd v tomto prípade pristúpil na možnosť využitia účinných prostriedkov poskytovaných zákonom oneskorene.

Nesústredene postupoval aj okresný súd v súvislosti so zabezpečením znaleckého posudku, keď po výzve na predloženie znaleckého posudku z 12. januára 2006 adresovanej ustanovenému znalcovi, zopakovanej 22. marca 2006 a ani po zistení ukončenia jeho znaleckej činnosti 1. júna 2006 nepostupoval okresný súd pružne a k ustanoveniu nového znalca pristúpil až 8. novembra 2006. Navyše, aj po ustanovení tohto znalca okresný súd nevytvoril podmienky pre včasné vypracovanie znaleckého posudku, pretože až 13. apríla 2007 po niekoľkých žiadostiach zo strany znalca mu poskytol k dispozícii potrebný spisový materiál .

Nesústredenú a neefektívnu činnosť konajúcich súdov navyše potvrdzujú aj uznesenia krajského súdu, ktorými tento zrušil jednak rozsudok Okresného súdu Piešťany zo 6. apríla 2004, ako aj rozsudok okresného súdu z 2. októbra 2007. Tieto poukazujú na podstatný nedostatok posudzovaného konania spočívajúci v neucelenosti postupu konajúcich súdov v procese dokazovania.

Ústavný súd sa pri posudzovaní sťažnosti vysporiadal aj s argumentáciou podpredsedu okresného súdu, ktorý poukázal na osobitnú „nezavinenú“ okolnosť

objektívneho charakteru na strane konajúcich súdov majúcu nepriaznivý dopad na plynulosť posudzovaného konania. Podľa tohto vyjadrenia sa na plynulosti konania nepriaznivo prejavili aj organizačné zmeny v súdnom systéme majúce za následok časté zmeny zákonného sudcu v trestnej veci sťažovateľa spojené s potrebou opätovného preštudovania spisového materiálu.

Ústavný súd prezentovanú obranu okresného súdu akceptovať nemohol, pretože ani organizačné zmeny justičného systému, aj keď motivované snahou o sfunkčnenie výkonu súdnictva, nemožno povýšiť nad prioritu právnej istoty občanov garantovanú jedine rýchlym a účinným výkonom spravodlivosti.

Z petitu podanej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ žiadal ústavný súd aj o vyslovenie porušenia práva na prejednanie jeho veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru v predmetnom konaní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si už pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, z tohto dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, III. ÚS 109/07).

Vzhľadom na zistený značne neefektívny postup konajúcich súdov a obdobia krátkodobejšej nečinnosti okresného súdu v celkovom rozsahu 8 mesiacov a tiež s dôrazom na všeobecnú zásadu prísnejšieho posudzovania konaní vo veciach trestného obvinenia nemožno viac ako 8 rokov trvajúcú dobu konania vedeného konajúcimi súdmi považovať za ústavne akceptateľnú vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ani za primeranú vo vzťahu k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľa boli porušené (bod 1 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vychádzajúc z toho, že trestné konanie pred okresným súdom bolo ku dňu rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, stal sa návrh sťažovateľa v zmysle citovaného článku právne irelevantným.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 20 000 € a výšku požadovaného zadost'učinenia odôvodnil tým, že zbytočné preťahy v konaní mu spôsobujú stav právnej neistoty a s prihliadnutím na charakter súdneho konania aj „*psychické traumy*“ a pocit „*šikanovania*“ jeho osoby.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľovi sumu 500 €. Táto suma zohľadňuje celkovú dĺžku posudzovaného konania s prihliadnutím na predmet konania, dĺžku zbytočných preťahov v konaní, a s tým spojenú ujmu sťažovateľa, ako aj správanie sťažovateľa ako účastníka konania.

Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal priznať aj náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktorých výšku špecifikoval sumou 260,88 €.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania zistil, že uplatnená náhrada trov konania presahuje sumu vypočítanú ústavným súdom v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Pri priznaní trov vychádzal ústavný súd z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2009 (721,40 €).

Sťažovateľovi priznal náhradu trov právneho zastúpenia celkovo za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v sume 2 x 120,23 € a náhradu režijného paušálu v sume 2 x 7,21 € v zmysle § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a), c) a d) a § 16 ods. 3 vyhlášky. Náhrada bola teda priznaná v celkovej sume 254,88 €.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. mája 2011